

OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SUPERSTIȚII DE ZIUA ÎNDRĂGOSTIȚILOR LA ROMÂNI

Valentina SAMOILENCO,
Lector universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
e-mail: samoilencovalentina@gmail.com

Summary

Dragobête is considered to be the feast of lovers in Romanian. The origins of this holiday are found in the cycle of nature, especially in the bird world. Not accidentally the bird was considered one of the oldest divinities of nature and love. The Romanians also call the Drago bête and the fiancé of the birds, saying they are now mating and nesting their nest, and the habit is also taken over by humans. The reasons for the takeover are profound, since the birds were regarded as messengers of the gods, the word "bird" in Greek would mean "the message of heaven.

"Since ancient times, Romanians have been celebrating Drago bête on 24 February. This day is also called Spring Head, a day when birds birds make nests and young people" sweet eyes". It is worth mentioning here that this holiday, depending on the ethnographic area, is celebrated at different dates: 24, 28 February, 1, 25 March. The explanation comes from the same origin, the natural world.

As this feast has different days of celebration in different areas, so it also has different names: Drago bête, The Flying, The Cruel, or The Spring Head (Sântion), the son of Dochia and the brother-in-law of the vegetation - Lăzărică. These names are based on strong arguments why they were chosen. For example, the "Flying" from the name of the game that young people practiced on the day of Drago bête's holding.

In the popular tradition Drago bête is a young god of the Geto-Dacian Pantheon with a fixed date of celebration in the same locality, but variable from area to area, from locality to locality. In the Romanian Lands Drago bête is considered the patron of love and good mood. This mythological character is identified with Cupid, the god of love in Roman mythology and Eros, the god of love in Greek mythology. Drago bête is also considered to be the son of Dochia, a handsome and loving man. He was the Dacian god who, as a "cosmic nose", was in heaven at the beginning of the spring wedding of all birds and animals. Gradually, over the years this tradition has spread to people. Being the god of good mood, parties were taking place on his birthday, and many of the future marriages were there.

Key words: *Ethnographic area, Drago bête, half-divinity of love, twinning, ritual, custom, tradition.*

Orice popor este cunoscut prin obiceiurile și tradițiile sale. Românii nu fac excepție din această afirmație. Și dacă e să căutăm în lada de zestre a neamului nostru, atunci, sub praful timpului, am descoperi multe obiceiuri, tradiții și rituri foarte interesante, însă uitate. Cei drept, uneori, ele izbucnesc, din negura timpului, ca un far călăuzitor, ca mai apoi să cadă din nou în uitare și neglijare. Aceasta este soarta multor obiceiuri ale noastre, precum ar fi: claca, șezătoarea, riturile de întâmpinare și protecție a nou-născuților, etc., și, nu în ultimul rând, Dragobetele.

Anume la obiceiurile frumoase ale acestei sărbători populare aș dori să mă opresc în acest articol.

Despre Dragobete se crede că este un protector al păsărilor, fiind o sărbătoare strâns legată de fertilitate, fecunditate și de renașterea naturii. Această sărbătoare marca revigorarea naturii și nu numai, ci și a omului, care, cu această ocazie, se schimba¹. Era o sărbătoare a revigorării vegetației, a vieții în creștere, odată cu trecerea la anotimpul de primăvară, durata zilei creștea, în contrapondere cu noaptea care descrește, ca dovadă, și zilele sunt mai însorite. Se pare că, în această perioadă, păsările, vegetația, dar și oamenii se puneau în acord cu natura, era o nuntă a naturii, însemnând renașterea acesteia, retrezirea la viață, ceea ce este și semnificația centrală a sărbătorii².

Dragobetele este considerată sărbătoarea îndrăgostiților la români. Originile acestei sărbători se regăsesc în ciclul naturii, mai ales în lumea păsărilor. Nu întâmplător pasărea era considerată una din cele mai vechi divinități ale naturii și dragostei³. Românii mai numesc Dragobetele și Logodnicul păsărilor, spunând că acum ele se împerechează și își fac cuib, de la pasări obiceiul fiind preluat și de către oameni. Motivele preluării sunt profunde, din moment ce păsările erau privite ca mesagere ale zeilor, cuvântul „pasăre” din limba greacă ar însemna „mesaj al cerului”⁴.

Din cele mai vechi timpuri românii sărbătoresc Dragobetele la data de 24 februarie. Această zi mai este numită și Cap de primăvară, zi în care păsările își fac cuiburi, iar tinerii, „ochi dulci”.

Apare întrebarea: de ce la sfârșitul lunii februarie sau începutul lunii martie? E cazul să menționăm aici că această sărbătoare, în dependență de zona etnografică, se sărbătorește la diferite date: 24, 28 februarie, 1, 25 martie. Explicația

¹ Narcisa, Alexandra, *Sărbătoarea noastră cea de toate zilele*, vol. II. București: Editura Cartea de buzunar, 2002, pag. 40.

² www.tradiții.ro, accesat martie 2018

³ Ion, Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*. București: Editura Fundației Culturale Române, 1997, pag. 78.

⁴ Simion, Fl. Marian, *Sărbătorile la români*, vol. I. București: Editura Fundației Culturale Române, 1994, pag. 99.

vine de la aceeași origine, lumea naturală⁵. Așadar, luna lui Faur*, denumirea se consideră că se trage de la meșterii făurari, care, în această perioadă, pregăteau uneltele, în special fiarele de plug pentru un nou an agrar⁶. Pe de altă parte, odată cu această lună, obișnuitele șezători se încheiau și în prim plan ieșeau preocupările legate de muncile câmpului, de reparare a uneltelor, de pregătire a semințelor și a tuturor celor necesare semănatului⁷.

Luna februarie, în trecut, probabil, era considerată, lună de primăvară, iar ziua de 24 februarie marca începutul anului agrar (uneori mai era considerată și ziua ieșirii ursului din bârlog). Este momentul în care natura se trezește, păsările își caută cuiburi, iar oamenii, în special tinerii, intră și ei în rezonanță cu natura⁸. Această lună este capricioasă: când plânge, când râde, când viscolește, când se năpustește gerul, spunându-se că Februarie se luptă cu Martie, care a luat cu împrumut câteva zile de la fratele său mai mare.

După cum această sărbătoare are diferite zile de ținere (sărbătorire) în diferite zone, tot așa ea are și diferite denumiri: Dragobete, Ziua Îndrăgostiților, Drăgostițele, Zburătorul, Năvalnicul sau Cap de primăvară (Sântion), Ioan Dragobete, Logodna sau însoțitorul păsărilor, fiul Babei Dochia și cumnat cu eroul vegetației – Lăzărca⁹. Aceste denumiri au la bază argumente forte de ce au fost alese. De exemplu, „Zburătorul”, de la denumirea jocului pe care tinerii îl practicau în ziua ținării Dragobetelui.

„Năvalnicul”, de la o altă sărbătoare creștină ce cade în această perioadă – Trifu. Legenda spune că Trif a fost un fecior frumos „căzut din cer”, care încurca cărările fetelor și nevestelor tinere. Când intra într-un sat, toată partea femeiască nu-și mai ținea firea și umblau buimace, de aici și denumirea de Năvalnic.

În tradiția populară Dragobetele este un zeu tânăr din Panteonul geto-dac, cu dată fixă de celebrare în aceeași localitate, însă variabilă de la zonă la zonă, de la localitate la localitate. În Țările Române, Dragobetele este considerat patronul dragostei și buneii dispoziții. Acest personaj mitologic este identificat cu Cupidon, zeul dragostei în mitologia romană și cu Eros, zeul iubirii în mitologia greacă. Dragobetele mai este considerat a fi fiul Babei Dochia, un bărbat chipeș și iubăreț. El era la daci zeul care, ca un „naș cosmic”, oficia în cer, la începutul primăverii, nunta tuturor păsărilor și animalelor¹⁰. Treptat, de-a lungul anilor, această tradiție

⁵ www.tradiții.ro accesat martie 2018.

* Faur, denumirea populară a lunii Februarie.

⁶ Simion, Fl. Marian, *op.cit.*, pag. 99.

⁷ Ibidem.

⁸ Ion, Ghinoiu, *Calendarul țaranului român. Zile și mituri*. București: Editura Fundația PRO, 2000, pag. 54.

⁹ Ion, Ghinoiu, *Obiceiuri...*, pag. 79.

¹⁰ Simion, Fl. Marian, *op. cit.*, pag. 101.

s-a extins și la oameni. Fiind zeul buneii dispoziții, de ziua lui se făceau petreceri, iar de acolo de multe ori porneau viitoarele căsnicii.

În mitologia românească, Dragobetele era zeul tinereții, al veseliei, dar și zeu al iubirii. Este un personaj ce vine de la vechii daci, și se transformă mai târziu într-un protector al tinerilor și patron al iubirii.

În mai multe comune din Muntenia, și mai cu seamă în cele din județul Gorj și Olt, sărbătoarea religioasă, Aflarea capului Sfântului Ioan, (Sântion), marcată la 24 februarie, se numește Dragobete.

Dragobetele în aceste părți este o zi frumoasă de sărbătoare. Pentru băieții și fetele mari, ba chiar și pentru bărbații și femeile tinere.

Este interesant să cunoaștem și etimologia noțiunii de Dragobete. Ipotetic, se presupune că noțiunea de Dragobete ar proveni de la două cuvinte din slava veche, „dragu” (care însemna drag) și „biti” (însemnă a fi). „Dragubiti” însemnând deci „a fi drag”. Pare verosimil, dar Zeul a existat pe meleagurile noastre cu mult înainte de venirea slavilor. Dovadă servesc străvechile rituri atestate la tracii nord-dunăreni (dacii), ca și la cei sud-dunăreni, cum ar fi ritualul de înfrățire, prezent până în secolul al XIX-lea în ceremonialul Dragobetelui.

O altă ipoteză este că noțiunea de Dragobete ar proveni de la cuvintele dacice „trago” – țap și „pete” – picioare (ca în latină „pedes”). Mai târziu, nemaînțelegându-se limba dacă, „trago” a devenit „drago”, iar „pede” – „bete” („bete” însemnând și fășii, cingători înguste, țesute și frumos împodobite). Țapul, în mitologia românească simbolizând puterea de procreare, forța vitală, libidoul, fecunditatea.

După creștinarea dacilor, Dragobetele și-a pierdut atributele primitive, devenind un zeu al dragostei pure. În așa mod Dragobete devine fiul Babei Dochia, și reprezentând opusul ei, principiu pozitiv, simbol al primăverii¹¹.

Etimologia cuvântului a fost dezbătută de numeroși etnologi și filologi, propunându-se variate explicații pentru originea sa. Nicolae Constantinescu, etnolog, afirmă că nu există atestări documentare ale acestei sărbători decât în secolul al XIX-lea, „ceea ce nu înseamnă mare lucru pe scara timpului”. Profesorul presupune că, etimologic, el provine din derivarea cuvântului „drag-dragul” (cu temă slavă), adăugând că „nu putem ști sigur, pentru că în domeniul etimologiei ești tot timpul pe nisipuri mișcătoare”¹². N.A. Constantinescu, în „Dicționar onomastic românesc”, 1963, tratează cuvântul „Dragobete” în articolul despre „drag” (cu temă slavă) și ca substantiv comun, însemnând „gândăcel de culoare arămie, verde-deschis pe spate, cu puncte albe pe fiecare elită”, cunoscută și sub

¹¹ Ion, Ghinoiu, *Panteonul românesc. Dicționar*. București: Editura Enciclopedică, 2001, pag. 75.

¹² Nicolae, Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963, pag. 65.

numele de „târtăriță” sau „repede” (*Cicindela campestris*)¹³. Lingvistul Lazăr Șăineanu propune analogia cu „dragu-bete”, sufixul „-bete” fiind folosit în zonele din Oltenia, semnificând „adunare, mulțime”¹⁴. Etnograful Marcel Lutic, de la Muzeul de Etnografie al Moldovei, prezintă etimologia acestei sărbători populare, considerând că majoritatea denumirilor ei provin de la „Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul”, sărbătoare religioasă celebrată pe 23 februarie, care, în slavă, se numește Glavo-Obretenia. Românii au adaptat-o, astfel apărând sub diverse nume („Vobritenia”, „Rogobete”, „Bragobete”, „Bragovete”), în perioada Evului mediu, până când s-a impus în unele zone (sudul și sud-estul României) ca Dragobete. Alte teorii expuse de Lutic consideră proveniența numelui de la cuvintele din slava veche „dragu” și „biti”, care s-ar traduce prin „a fi drag” sau de la cuvintele dacice „trago” – țap și „pede” – picioare, acestea transformându-se, în timp, în drago, respectiv bete: „În paranteză fie spus, credem ca dacii au avut o divinitate celebrată în această perioadă a anului, divinitate al cărei nume nu ni s-a păstrat, după cum multe alte nume ale divinităților dacice nu ne mai sunt cunoscute”¹⁵.

Această explicație este data și de „Micul dicționar academic”, care atestă folosirea cuvântului din anul 1774. „E foarte posibil ca la forma actuală să se fi ajuns prin confuzii paronimice, etimologie populară, prin apropierea compusului slav de cuvinte cunoscute din familia lui *drag* și prin reinterprețarea lui ca nume propriu de persoană; în acest caz, «zeul» s-a născut pornind de la un nume”, afirmă Rodica Zafiu¹⁶. În „Dicționarul etimologic al limbii române”, Al. Ciorănescu propune ca etimon, cu rezerve, cuvântul sârb „drugobrat”, ce se traduce prin „cumnat”¹⁷.

În mitologia oricărui popor există divinități ale dragostei. Dacă românii îl cunoscuse pe Amor (Cupidon), grecii, pe Eros, atunci românii îl au pe Zburătorul – spirit, ființă fabuloasă, reprezentând un tânăr frumos, care chinuie noaptea prin somn fetele și femeile tinere. Este personificarea sentimentului erotic, imagine idealizată a bărbatului iubit. Zburătorul este o semidivinitate erotică de tipul incubilor, un daimon arhaic de factură malefică. El simbolizează toate formele de sexualitate, de la cea puberală până la cea isterică a femeilor, care trăiesc numai pentru plăcerile trupești¹⁸. În viziunea populară, Zburătorul desfășoară o activitate erotică dublă: de inițiere sexuală și de provocare și întreținere a poftii sau a patosului sexual¹⁹. Chipul lui corespunde capacităților sale de seducție. În

¹³ Ibidem, pag. 67.

¹⁴ Lazăr, Șăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, ediția a VIII-a. Craiova: Scrisul român, 1939, pag. 78.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Micul dicționar academic, vol. I. București: Universul Enciclopedic, 2010, pag. 81.

¹⁷ Alexandru, Cioroianu, *Dicționarul etimologic al limbii române*. București: Saeculum I.O., 2017, pag. 102.

¹⁸ Romulus, Vulcănescu, *Mitologia română*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1986, pag. 339.

¹⁹ Ibidem.

exercițiul funcțiunii lui erotogenice, poate lua chipul unui șarpe, zmeu sau sul de foc. Toate aceste preschimbări au un singur scop, și anume, de a pătrunde ocult în casa victimelor lui pubere sau pasionale, pentru a se transforma într-un voinic tânăr, pasional, înflăcărat de dragoste.

Odată pătruns în casă, se strecura în patul victimelor, le tulbura firea. Victimele nu erau posedate, ci numai tulburate psihofizic, căzute sub obsesia unei hipersexualități patologice, a unui freamăt neastâmpărat al simțurilor, al unui orgasm iluzoriu²⁰.

Zburătorul rătăcea noaptea, între miezul nopții și cântători, dând târcoale ulițelor, grădinilor, livezilor și caselor, pentru a tulbura fetele de măritat, nevestele tinere și văduvele pătimase după aventuri sentimentale. Preschimbate sub diferite chipuri, petrecea cu ele până în zori. Pasiunea lui se dezlănțuia orgasmică, noapte de noapte, până la neurastenizarea victimei, care chiar putea să moară de freamăt onicerc²¹. Fetele chinute erotic în timpul vizitelor de către Zburător se cunoșteau după culoarea feței, oboseală, iritare etc.

În opera sa, *Descrierea Moldovei*, în capitolul Religia Moldovei, Dimitrie Cantemir descrie această semizeitate în felul următor: „Zburătorul, adică cel ce zboară, este după credința lor o arătare sub chip de tânăr preafrumos, care vine noaptea la fecioare și, mai ales, la nevestele de curând măritate, pe care le pângăresc toată noaptea cu dezmierdări vinovate și în timpul acesta nu-l vede nimeni, chiar dacă-l pândesc ...”²².

Dragostele/Frumoasele – personificări ale iubirii, în tradiția populară, care îl pândesc pe om de-a lungul vieții, turnându-i în suflet para mistuitoare a dorului, îl fac să „aibă ochi doar pentru cel pe care-l iubește”²³. „Frumoasele sunt considerate nimfe ale văzduhului, îndrăgostite de feciori chiar mai frumoși ca ele. De aceea, dacă pe vreun flăcău îl apucă dintr-o dată paralizia sau damblaua, nimeni altcineva decât Frumoasele sunt de vină, iar cauza schimbării acestei dragoste în ură și mânie este socotită necredința iubiților lor”²⁴.

Făptura mitică care personifica logodna păsărilor și a animalelor, prin extensiune a fetelor și băieților, este „zânul” Dragobete. Însuși numele Dragobete semnifică întruchiparea unei făpturi dragi, mitico-erotice. După o legendă mitică, „Dragobete (Iova) era fiul Babei Dochia”, ceea ce înseamnă o presupusă filiație mitică anterioară denumirii lui ca atare²⁵. Adesea era înfățișat ca un tânăr, voinic, frumos și bun, care inspira fetelor și femeilor încredere și dragoste curată.

²⁰ Ibidem, pag. 340.

²¹ Ibidem.

²² Dimitrie, Cantemir, *Descrierea Moldovei*. Chișinău: Literatura artistică, 1982. pag. 189.

²³ Ion, Ghinoiu, *Panteonul....*, pag. 80.

²⁴ Dimitrie, Cantemir, *op. cit.*, pag. 188.

²⁵ Romulus, Vulcănescu, *op. cit.*, pag. 337.

Din folclorul românesc aflăm că Dragobetele a fost transformat de Maica Domnului în Năvalnic, o buruiană de leac folosită în trecut pentru vrăjile de dragoste. Există mai multe legende care relatează cum s-ar fi întâmplat asta, iar una dintre ele spune că „Dragobetele ar fi încercat să o facă pe Maica Domnului să se îndrăgostească de el; nu a reușit, iar ea l-a transformat în Năvalnic”²⁶. O altă legendă spune că „Dragobete, un tânăr cu părul negru ca abanosul și ochii verzi ca iarba muntelui, reușea să trezească iubirea în inima tinerelor fete doar cântând din fluier. I-a învățat pe oameni să iubească timp de sute de ani, iar atunci când și-a împlinit sorocul, Maica Domnului l-a transformat în Năvalnic, plantă care renaște în fiecare primăvară”.

Ziua de Dragobete a fost zi nelucrătoare, în toate localitățile din arealul românesc. Cele care lucrau erau fetele îndrăznețe care își doreau să fie „pedepsite” de Dragobete. Chiar dacă mai „pedepsea” femeile, se consideră că Dragobetele ocrotea și purta noroc îndrăgostiților, tinerilor, în general, putând fi socotit un veritabil Cupidon românesc.

Dacă timpul era frumos (favorabil), fetele și feciorii se adunau în cete și ieșeau la pădure, hăulind și chiuind, pentru a culege primele flori ale primăverii, ghiocei și viorele, tămâioare pe care le păstrau la icoane, ele fiind aducătoare de noroc. Flăcăii adunau lemne pentru foc.

În jurul focurilor de pe dealurile golașe din jurul satelor, fetele și băieții discutau vrute și nevrute, însă cel mai des se spuneau glume cu substrat erotic. Fetele, cum simțeau apropierea prânzului, începeau să coboare în fugă spre sat, iar băieții le fugăreau, încercând să le prindă și să le dea un sărut. În unele localități, această goană fiind numită „Zburătorit”. Conform obiceiului, fiecare băiat urmărea fata care-i era dragă, dacă flăcăul era iute de picior și fetei îi plăcea respectivul urmăritor, atunci flăcăul, prinzând fata, o săruta mai îndelung în văzul tuturor. Sărutul acesta semnifica, în fapt, logodna ludică a celor doi, și al începutului iubirii între cei doi, cel puțin un an de zile, însă de multe ori astfel de logodne prefațau logodnele adevărate. Înspre seară, logodna urma a fi anunțată comunității satului și membrilor familiei²⁷. Acest obicei a dat naștere celebrei strigături sau amenințări glumețe „Dragobetele sărută fetele!” După amiază avea loc petrecerea, ce se mai numea și Hora de Dragobete, unde toată lumea, fie că este membru al unui cuplu, fie că nu, dansează, cântă, se simte bine, fiindcă se spune că tinerii care nu au petrecut de Dragobete sau cei care n-au văzut măcar o persoană de sex opus nu-și vor mai găsi pereche tot restul anului²⁸.

²⁶ www.tradiții.ro accesat 20.03. 2018

²⁷ Ion, Ghinoiu, *Vârstele timpului*. Chișinău: Știința, 1994, pag. 75.

²⁸ Idem, *Sărbători și obiceiuri românești*, București: Editura Elion, 2007, pag. 54.

Prin unele locuri, exista obiceiul ca fetele mari, necăsătorite, să strângă omătul rămas pe alocuri, omăt căruia i ce mai spunea „zăpada zânelor”. Apa din omătul netopit era considerată ca având proprietăți magice în dragoste și în descântecul de dragoste, dar și în ritualurile de înfrumusețare. Se credea că această zăpadă s-a născut din surâsul zânelor. Fetele își clăteau chipul cu această apă, pentru a deveni la fel de frumoase și atrăgătoare ca și zânele. Dacă nu era omăt și fragi înfloriți, se folosea banala apă de ploaie sau cea de izvor, acest lucru făcându-se atunci când Dragobetele se ținea în luna martie²⁹.

În unele regiuni din Țările Române, de Dragobete, fetele își descântă de dragoste. Și aceasta o fac în felul următor: în noaptea de 23 spre 24 februarie, fetele întorceau o pereche de papuci cu tălpile în sus, rostind următorul descântec: „Tu (prenumele iubitului), să nu te poți culca/Să te întorci/Să te sucești/La mine să te gândești”.

Tot de Dragobete se făceau înfrățirile și însurățiile ritualice între persoanele de același sex, mai rar între persoane de sexe diferite. Petru Caraman susține că termenii se referă la diferite forme de fraternitate ce se realiza prin îndeplinirea unor rituri mai vechi, ce țin de un substrat magic prin excelență, sau a unor rituri mai noi ce țin de substratul religios³⁰. Adesea riturile mai vechi se interpătrund cu cele noi. În studiul său, Petre Caraman se referă, cu precădere, frăției de cruce și al surorii de cruce. Conform aceluiași studiu, putem menționa că riturile de înfrățire și însurățire, în unele zone etnografice românești, erau destul de riguroase, într-un trecut mai îndepărtat. Ritul se desfășura în cetele de vârstă și sex, pe afinități selective. În fața cetei, partenerii își zgâriau brațul stâng cu semnul crucii (semnul crucii solare*, nu creștine), până la sângerare, se amesteca sângele suprapunându-se zgârieturile sângerânde una peste alta și reciproc își sugeau sângele cei înfrății. Așa se declarau băieții frați și fetele surate³¹. Apoi se îmbrățișau și își jurau sinceritate și ajutor până la moarte. Când unul din cei înfrății murea, celălalt trebuia „dezlegat”, adică „desfrățit” sau „desurățit” la mormântul fratelui sau surorii decedați și înfrățit cu un alt partener, în alt loc, cât mai departe de mormânt.³²

În Transilvania, fetele țineau tradiția Lioarei, asemănătoare tradiției de însurățire de Dragobete, cunoscută în alte zone etnografice românești. Într-o anumită zi din postul Paștelui, fetele din sat se întâlneau în fața unui măr sau păr înflorit, își făceau cununite din florile sale și, purtându-le, deveneau surori de cruce. „Surorile” apelau la diverse încântații în timpul acestui ritual. Astfel, una

²⁹ Idem, *Mica enciclopedie de tradiții românești: sărbători, obiceiuri, credințe, mitologie*. București: Editura Agora, 2008, pag. 87.

³⁰ Petru, Caraman, *Asupra originii traco - ilirice a riturilor de înfrățire la români*. București, extras, pag. 215.

* cruce solară - mai este numită și cruce celtică, și ține de cultul solar.

³¹ Romulus, Vulcănescu, *op .cit.*, pag. 338.

³² Ibidem.

dintre ele cânta: „Lioară, lioară,/Flori de primăvară,/Haideți să culegem/Mândre floricele”. Iar cealaltă răspundea: „vrei să fii surata mea?”. Răspunsul „vreau să fiu surată până la moarte” echivala cu un legământ similar celui al fraților de cruce³³.

Cei care se înfrățeau sau se însurățeau dădeau o petrecere pentru prietenii lor care au fost martori la acest ritual și care, la rândul lor, promiteau ca, cât mai curând, să se înfrățescă sau însurățescă și ei. Acest ritual practicat și de tracii nord-dunăreni, cât și de tracii sud-dunăreni, preluat de români, se făcea nu doar la Dragobete, ci și în cadrul altor sărbători.

În satele românești, de Dragobete, se respectau mai multe superstiții și credințe populare:

- ✓ Înainte de toate, o vorbă din popor spune că cel care nu sărbătorește Dragobetele nu se va îndrăgosti în acel an, îi va merge rău și se va îmbolnăvi.
- ✓ În această zi, fetele trebuie să se întâlnească cu persoane de sex masculin. Altfel nu vor avea deloc parte de iubire de-a lungul întregului an. Totodată, în sate se credea că fetele care ating un bărbat dintr-un sat învecinat vor fi drăgăstoase tot timpul anului³⁴.
- ✓ În ziua de Dragobete, feciorii și fetele obișnuiesc să culeagă primele flori de primăvară: ghiocei, viorele, brândușe sau tămâioase. Buchetele se pun la icoane și se păstrează până la Sânziene, când se aruncă într-o apă curgătoare, pentru ca dorințele lor să fie purtate peste mări și țări și să se îndeplinească. Se spune că cel care găsea cele mai multe flori avea noroc și în dragoste.
- ✓ Dacă în ziua de Dragobete, cineva va auzi pupăză cântând va fi harnic tot anul.³⁵
- ✓ Dacă plouă de Dragobete, înseamnă că va urma o primăvară frumoasă și că ea va veni devreme.
- ✓ Ca să fie iubiți tot anul, tinerii trebuie să bea ceai din crenguțe de vișin, în ziua de Dragobete, și să mănânce turte cu julfă*;
- ✓ În anumite sate uitate ale României, din pământ se scot rădăcini de spânz, pe care oamenii le folosesc ulterior drept leac pentru vindecarea anumitor boli.
- ✓ În Ardeal există obiceiul ca bătrânele satului să meargă în pădure, pentru a culege năvalnic. Înainte însă de a-l smulge din pământ (rostind în același timp numele fetei pentru care este cules), bătrânele pun la rădăcină puțină

³³ www.cunoaștelumea.ro accesat martie 2018.

³⁴ Ion, Ghinoiu, *Sărbători....* pag. 50.

³⁵ Narcisa, Alexandra Știucă, *op. cit.*, pag. 45.

* Julfă - mâncare de post făcută din sămânță de cânepă cu apă și amestecată cu miere.

miere, zahăr și făină. Odată cules, năvalnicul este folosit la vrăji, cu scopul de a face un băiat să se îndrăgostească de fata în numele căreia a fost cules năvalnicul³⁶.

- ✓ În alte zone etnografice românești (Muntenia, Dobrogea, Moldova), năvalnicul a ajuns să fie purtat la sânul tinerelor fete, împăturit în pungulițe de mătase; obiceiul spune că, astfel, tinerele fete reușesc să „farmece” flăcăii și să se îndrăgostească de ele; în unele localități se mai poartă năvalnicul înfășurat într-o bancnotă nouă, în scopul de a alunga ghinionul și de a ține dușmanii la distanță.
- ✓ Este obligatoriu ca în această zi bărbații să se afle în relații cordiale cu persoanele de sex feminin. Bărbații nu au voie să necăjească femeile și nici să se angajeze în gâlcevi, căci astfel îi aștepta o primăvară cu ghinion și un an deloc prielnic.
- ✓ Atât băieții, cât și fetele au datoria de a se veseli în această zi, pentru a avea parte de iubire întreg anul. Dacă vor ca iubirea să rămână vie de-a lungul întregului an, tinerii care formează un cuplu trebuie să se sărute în această zi, în caz contrar se vor despărți în anul respectiv³⁷.
- ✓ Lucrările câmpului, țesutul, cusutul, treburile grele ale gospodăriei nu sunt permise în această zi. În schimb, curățenia este permisă, fiind considerată aducătoare de spor și prosperitate.
- ✓ În ziua de Dragobete nu se sacrifică niciun animal sau pasăre din curte, pentru a nu fi stricat rostul împerecherilor ei, din contra, acestea trebuie să primească mâncare bună. Astfel era asigurat belșugul în casă pe tot parcursul anului.
- ✓ Nu ai voie să plângi în ziua de Dragobete. Se spune că lacrimile care curg în această zi sunt aducătoare de necazuri și supărări în lunile care vor urma.
- ✓ Credința populară spune că cei care participau la Dragobete erau feriți de boli tot anul.
- ✓ În unele zone ale țării, ajunul Dragobetelor este asemănător cu simbolistica nopții de Bobotează. Fetele tinere, curioase să își afle ursitul, își pun busuioc sfințit sub pernă, având credința că Dragobetele le va ajuta să găsească iubirea adevărată.
- ✓ Dacă nu ai petrecut de Dragobete, vei rămâne fără pereche tot restul anului.

³⁶ www.odoraș.md/familia accesat februarie 2018.

³⁷ Simion, Fl. Marian, *op. cit.*, pag. 66.

- ✓ Deși nu este o sărbătoare religioasă, de Dragobete oamenii nu lucrau, pentru a nu fi pedepsiți de zeu și a avea un an îmbelșugat³⁸.

În încercarea de a scoate de sub praful vremii un obicei străvechi de manifestare a dragostei poporului nostru față de tot ce ne înconjoară, însă în deosebi, de oameni și natură, de la sine se cere concluzia. Suntem un popor binecuvântat de Dumnezeu, cu obiceiuri și tradiții frumoase și este mare păcat să le dăm uitării, să nu le lăsăm ca moștenire noilor generații ce vin din urma noastră.

Bibliografie:

1. Cantemir, Dimitrie, Descrierea Moldovei. Chișinău: Literatura artistică, 1982.
2. Caraman, Petru, A supra originii traco-ilirice a riturilor de înfrățire la români, București, extras.
3. Cioroianu, Alexandru, Dicționar etimologic al limbii române. București: Editura Saeculum, 2017.
4. Constantinescu, Nicolae, Dicționar onomastic românesc. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963.
5. Ghinoiu, Ion, Mica enciclopedie de tradiții românești: sărbători, obiceiuri, credințe, mitologie. București: Editura Agora, 2008.
6. Ghinoiu, Ion, Calendarul țăranului român. Zile și mituri. București: Editura Fundația PRO, 2000.
7. Ghinoiu, Ion, Obiceiuri populare de peste an. Dicționar, București: Editura Fundației culturale Române, 1997.
8. Ghinoiu, Ion, Sărbători și obiceiuri românești. București: Editura Elion, 2007.
9. Ghinoiu, Ion, Vârstele timpului. Chișinău: Editura Știința, 1994.
10. Ghinoiu, Ion, Panteonul românesc. Dicționar. București: Editura Enciclopedică, 2001.
11. Marian, Simion Fl., Sărbătorile la români, vol. I. București: Editura Fundației Culturale Române, 1994.
12. Micul dicționar academic, vol. I. București: Editura Universul Enciclopedic, 2010.
13. Nicolau, Irina, Hulața, Carmen, Credințe și superstiții românești. București: Editura Humanitas, 2000.
14. Săineanu, Lazăr, Dicționar universal al limbii române. Craiova: Editura Scrisul român, ediția a VIII-a, 1939.
15. Știucă, Narcisa Alexandra, Sărbătoarea noastră cea de toate zilele, vol. II. București: Editura Cartea de buzunar, 2002.

³⁸ Irina, Nicolau, Carmen, Hulața, *Credințe și superstiții românești*. București: Editura Humanitas, 2000, pag. 70.

16. Vulcănescu, Romulus, Mitologia română. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1986.

Surse web:

17. www.cunoastelumea.ro, accesat martie 2018.
18. www.odoras.md/familia, accesat februarie 2018.
19. www.provincial.md, accesat martie 2018.
20. www.tradiții.ro, accesat martie 2018.